

การเพิ่มผลิตภาพกับการพัฒนา การเกษตรของประเทศ

วิระศักดิ์ ฮุนเมฆาเวทย์*

คำนำ

ประเทศไทยของเราประชากรส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางการเกษตร เราใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรประมาณ 125 ล้านไร่ เรามีประชากรที่อยู่ในภาคการเกษตรประมาณ 34 ล้านคน หรือร้อยละ 65 ของประชากรทั้งประเทศ ประเทศไทยจึงมีผลผลิตทางการเกษตรอย่างเหลือเฟือจนสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่สามารถผลิตอาหารป้อนชาวโลกก็ตาม แต่เกษตรกรผู้ผลิตก็ยังอยู่ในสภาพยากจนอยู่นั่นเอง ซึ่งปัญหาความยากจนของเกษตรกรเป็นปัญหาหลักของประเทศที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยพยายามที่จะแก้ แต่ก็ยังไม่สำเร็จ การพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาถึงแม้ภาคการเกษตรของไทยได้เติบโตขึ้นอยู่ในเกณฑ์ 4—6% ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงและสม่ำเสมอตลอดมาก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงวิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวทางด้านพื้นที่การเพาะปลูกโดยบุกเบิกพื้นที่ป่าสงวน ทำให้เนื้อที่ป่าไม้ของไทยลดลงอย่างน่าตกใจ ซึ่งขณะนี้ถึงจุดที่ไม่สามารถขยายตัวต่อไปได้อีกแล้ว ดังนั้น ตั้งแต่บัดนี้ต่อไปถ้าประเทศไทยไม่เปลี่ยนกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาเสียใหม่ ปัญหาในภาคการเกษตรก็จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นและยากที่จะแก้ไขให้สำเร็จได้

ปัญหาการเกษตรของประเทศ

แม้ว่าประเทศไทย จะมีข้อได้เปรียบเนื่องจากเรามีที่ดินและแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์มีภูมิประเทศและสภาพอากาศที่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ในขณะที่

*ผู้จัดการสำนักบริการจัดการ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด

หลายประเทศในยุโรปและอเมริกาไม่สามารถทำได้เหมือนอย่างเราเนื่องจากกติกาดูหนาว แต่ประเทศไทยก็ประสบปัญหาทางการเกษตรทั้งด้านการผลิตและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจนอยู่ และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมให้ก้าวหน้าไปไม่ได้เท่าที่ควร ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต มี 4 ประเด็นหลักคือ

- 1.1 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีวิชาการที่ทันสมัยยังพัฒนาไม่มาก เกษตรกรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพการเกษตร โดยอาศัยวิธีการที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม แม้ว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้ดำเนินการให้คำแนะนำส่งเสริมอยู่ตลอดเวลาก็ตาม
- 1.2 การเพิ่มผลผลิตโดยการขยายพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในการเพิ่มผลิตภาพ และจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ความต้องการที่ทำกินจึงมีเพิ่มเพื่อการยังชีพให้อยู่รอดและหารายได้ต่อการดำรงชีพ
- 1.3 ความไม่แน่นอนของธรรมชาติ จากสาเหตุการขยายพื้นที่ทำกินเป็นผลให้พื้นที่ป่าไม้และสภาพความอุดมสมบูรณ์ลดลง ส่งผลกระทบให้เกิดภาวะน้ำท่วมหรือแล้งมาตลอดช่วงเวลากว่าสิบปีที่ผ่านมา และทำให้ผลผลิตการเกษตรซึ่งอาศัยธรรมชาติเป็นหลักมีความไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงสูง
- 1.4 คนในภาคการเกษตรละทิ้งอาชีพอันมาจากสาเหตุที่ว่า ทำเกษตรกรรมยังทำยังจนหมดความหวังต่ออาชีพ เป็นผลให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาแรงงาน ปัญหาชุมชนแออัดในเมืองใหญ่

2. ปัญหาด้านการตลาด

แม้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มสนใจ และเข้าใจในเรื่องราคาสินค้าเกษตรดีขึ้น แต่สินค้าเกษตรของประเทศจำเป็นต้องแข่งขันทั้งด้านคุณภาพและราคากับประเทศต่างๆ ในตลาดโลก ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาและในช่วงอีก 2—3 ปีข้างหน้า ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำก็ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งก็มาจากสาเหตุสำคัญ 4 ประเด็นคือ

- 2.1 การปฏิวัติเขียว (Green Revolution) ช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการคาดการณ์หรือพยากรณ์ว่า ประชาชนทั่วโลกจะเกิดภัยจากการขาดอาหารไม่มีเพียงพอที่จะบริโภค สืบเนื่องจากการเพิ่มผลเมืองอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี และวิชาการด้านการเกษตรที่ก้าวหน้าอย่างขนานใหญ่ส่งผลให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิตของประเทศ ทำการเกษตรก้าวหน้าและมีผลผลิตเพิ่มเป็นทวีคูณ รวมทั้งการตื่นตัวของประเทศไทยด้วยเช่นกัน ทำให้สินค้าเกษตรในตลาดโลกที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น เพราะประเทศที่เคยสั่งเข้ากลับสามารถผลิตพอบริโภคภายในประเทศ หรือบางประเทศมีผลผลิตเพิ่มจนเหลือส่งออกได้อีกด้วย
- 2.2 ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (Advancement in Technology) ทำให้สามารถคิดค้น ประดิษฐ์ หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากวัตถุดิบอื่นๆ โดยมีคุณค่าทางอาหารและรสชาติเช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์อาหารจากธรรมชาติ ซึ่งทำให้ทดแทนอาหารจากธรรมชาติได้ส่วนหนึ่ง
- 2.3 ลัทธิกีดกันทางการค้า (Protectionism) การแข่งขันในตลาดโลกนับวันยิ่งทวีความรุนแรงเป็นลำดับ ทุกชาติต่างพยายามขายสินค้าของตนให้มากที่สุด แต่กลับพยายามป้องกันมิให้ซื้อสินค้านำเข้าเพื่อมิให้เสียเปรียบดุลการค้า อีกทั้งจากการสนับสนุนสินค้าเกษตรให้มีราคาถูกลง โดยนำเงินจากรายได้ส่วนอื่นมาค้ำจุนราคา เพื่อจะได้ระบายสินค้าเกษตรของตนออกไปตลาดต่างประเทศให้ได้มากที่สุด อันสืบเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายที่ผิดพลาดภายในประเทศ เช่น กรณีรัฐบาลบัญญัติเกษตรหรือ Farm Act ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งแต่เดิมรัฐบาลใช้นโยบายยกราคาสินค้าเกษตร ทำให้ต้นทุนสูงจนในที่สุดไม่สามารถขายแข่งกับประเทศอื่นได้ แต่ด้วยมีกำลังทุนจากภาคอื่นมากพอมาสนับสนุน จึงได้กำหนดนโยบายสินค้าเกษตรใหม่ โดยซื้อแพงขายถูกลงเพื่อระบายสินค้าของตนออกไปแข่งกับประ-

เทศอื่นได้ เป็นผลกระทบกับราคาสินค้าเกษตรที่เป็นหัวใจสำคัญของไทย ได้แก่ ข้าวและข้าวโพด

- 2.4 เศรษฐกิจถดถอย (Recession) จากการศึกษาเศรษฐกิจทั่วโลกเริ่มซบเซา และถดถอยลงด้วยสาเหตุจากสถานการณ์ราคาน้ำมัน ภาวะได้เปรียบและเสียเปรียบดุลการค้าระหว่างประเทศต่างๆ เริ่มรุนแรงขึ้น ระบบการเงินและอัตราดอกเบี้ยของโลกทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่รวดเร็วเมื่อเทียบกับอดีต ทำให้เกิดปัญหาคนว่างงาน กำจัดซื้อของประชาชนลดลงย่อมส่งผลกระทบต่อสินค้าประเภทอาหารและสินค้าเกษตรด้วยเช่นกัน

เราจะพัฒนาการเกษตรได้อย่างไร ?

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น ถ้าเราจะพัฒนาการเกษตรเราจะต้องมองในลักษณะที่ว่า เคียวนี่ประเทศไทยอยู่ในระบบเศรษฐกิจเสรี ต้องค้าขายแข่งขันกับต่างประเทศและการเกษตรของเราต้องมุ่งผลิตขึ้นมาเพื่อการค้าขายเป็นหลัก หมกสมัยที่ทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องอย่างเดียวแล้ว (เดิมที่สมัยเมื่อ 40 – 50 ปีขึ้นไป เกษตรกรทำการเกษตรทำการเพาะปลูกเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ด้วยเหตุนี้ เขาจึงปลูกข้าวเพื่อเอาไว้กิน ชาวบ้านไม่จำเป็นต้องมีเงินก็อยู่ได้ ไม่มีปัญหาเพราะมีข้าวกิน เก็บผักหรือเข้าป่าล่าสัตว์มากิน ทุกสิ่งทุกอย่างอุดมสมบูรณ์ สมัยก่อนชีวิตเขาไม่ได้อยู่ในระบบเศรษฐกิจอย่างเช่นปัจจุบัน) แต่เคียวนั้นแตกต่างกัน ตั้งแต่ความเจริญไปถึง มีถนนหนทาง มีมอเตอร์ไซค์ มีรถบีค็อพ มีทีวี วิทยุ ฯลฯ ทำให้ความต้องการของเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น เขาต้องการใส่เสื้อผ้าแบบคนกรุง ต้องการเครื่องใช้ทุกสิ่งทุกอย่าง ชีวิตเกษตรกรสมัยนี้ผูกพันอยู่ในระบบเศรษฐกิจดังนั้น เขาต้องเปลี่ยนชีวิตมาทำการผลิตเพื่อขาย ไม่ใช่ผลิตเพื่อกินเอง แต่ถึงแม้เหตุการณ์จะผ่านมา 40 – 50 ปีแล้ว แนวความคิดนี้ยังไม่ได้เกิดมีต่อเกษตรกรโดยทั่วไป รวมทั้งบรรดาข้าราชการหลายๆ ส่วนด้วย ก็ยังมองว่าการเกษตรต้องทำเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ไม่ได้มองว่าทำเพื่อขายทั้งๆ ที่ความต้องการของเกษตรกรได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว มีความ

ต้องการมากขึ้น แต่ความสามารถในการหารายได้ของเขาไม่ได้พัฒนา เขาต้องการของทันสมัย ต้องการมอเตอร์ไซค์ ทีวี ปิคอัพ วิทยุ แต่ความสามารถในการหารายได้มาซื้อของเหล่านี้ยังโบราณอยู่ เขายังทำนาทำการเพาะปลูกแบบโบราณ ยังไม่ได้พัฒนาในส่วนนี้ ดังนั้นรายได้จึงไม่คุ้มกับรายจ่าย ด้วยเหตุนี้เกษตรกรไทยจึงยากจน ซึ่งถ้าเรายอมรับความจริงอันนี้ และเราเดินถอยหลังกลับไปสู่อดีตไม่ได้แล้ว เราก็ต้องพัฒนาความสามารถในการหารายได้ของเกษตรกร ให้เป็นการหารายได้ในเชิงธุรกิจ นั่นคือ การเกษตรเมื่อจะพัฒนาต้องพัฒนาให้เป็นระบบธุรกิจ เราจะพัฒนาการเกษตรให้เป็นระบบธุรกิจได้อย่างไร ประเด็นสำคัญคือ เราจำเป็นต้องลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยให้ต่ำลง โดยการเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น

ทำไมเราจึงต้องลดต้นทุนการผลิต ?

เพราะว่าเวลานี้เรากำลังแข่งขันกันทั่วโลก เราไม่สามารถเป็นผู้กำหนดราคาได้เสมอไป การแข่งขันมีมากขึ้นทุกที การที่ราคาสินค้าเกษตรจะดี ผลิตได้เท่าไรขายได้หมดจะไม่ใช่แบบนั้นอีกแล้ว เมื่อการแข่งขันมากขึ้น เรายังไม่มีอิทธิพลในการกำหนดราคา ภาวะที่สำคัญที่สุดในการแข่งขันในลักษณะเช่นนี้ คือ ต้นทุน ถ้าเราสามารถลดต้นทุนการผลิตได้มากกว่าคู่แข่งเราก็จะชนะ เราไม่สามารถที่จะไปเพิ่มราคา ประกันราคา พยายามราคา เพื่อแก้ปัญหาการเกษตรได้ หนทางเดียวที่จะแก้ปัญหาทางการเกษตรและทำการเกษตรให้เป็นธุรกิจได้ก็คือ ลดต้นทุนการผลิต เมื่อต้นทุนการผลิตลดลงมา ไม่ว่าจะราคาขายจะต่ำลงมาแค่ไหน ก็สามารถให้ส่วนของรายได้ให้แก่เกษตรกรอยู่ได้ ซึ่งเราจะลดต้นทุนการผลิตได้เราต้องเพิ่มผลผลิตภาพ ซึ่งการเพิ่มผลผลิตภาพไม่ได้แปลว่าเพิ่มจำนวนของผลผลิตอย่างเดียว แต่หมายความว่า ผลผลิตต่อหน่วยของปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นหรือเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น เกษตรกรต้องเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น เพื่อให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตลดลง จึงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น

เงื่อนไขที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ

การลดต้นทุนการผลิตโดยทำการเกษตรให้เป็นธุรกิจดังกล่าวข้างต้น ถ้าจะทำให้ประสบความสำเร็จ เกษตรกรจะต้องเปลี่ยนกรรมวิธีการผลิตจากแบบดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาเป็นแบบที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องมีปัจจัยมารองรับ ปัจจัยที่สำคัญมี ๒ ตัวคือ

1. **ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure)** ซึ่งได้แก่ ระบบชลประทาน ระบบคมนาคมขนส่ง ซึ่งรัฐบาลได้พยายามสร้างมาตั้งแต่แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดทางการเกษตรที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน คือ ระบบชลประทาน ซึ่งเวลานี้เรามีพื้นที่ชลประทานประมาณ 22 ล้านไร่ หรือร้อยละ 17 ของพื้นที่เพื่อการเกษตร ระบบชลประทานไม่เพียงแต่สามารถให้น้ำที่จะทำการเกษตรได้หลายครั้งต่อปี เพื่อที่จะทำให้ต้นทุนลดลง แต่ระบบชลประทานจะให้สิ่งที่สำคัญที่สุดแก่เกษตรกร คือ จะช่วยลดการเสี่ยงภัยทางด้านดินฟ้าอากาศ เวลานี้เกษตรกรเดือดร้อนเพราะเรามีความเสี่ยงจากดินฟ้าอากาศซึ่งไม่แน่นอน
2. **ตัวเกษตรกรเอง** เวลานี้เกษตรกรเมืองไทยมีพื้นที่ในการทำการเพาะปลูกเฉลี่ยแล้วประมาณ 25 ไร่/ครอบครัว ซึ่งเล็กเกินไปเมื่อเทียบกับหน่วยผลิตที่จะให้คุ้ม การที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ก็จะมีไม่คุ้ม มีความจำเป็นที่ต้องรวบรวมพื้นที่ให้ใหญ่พอสมควร จึงจะใช้เทคโนโลยีคุ้ม จึงต้องมีการรวมกลุ่มเกษตรกรเข้ามา เมื่อเกษตรกรจะต้องรวมกลุ่มเข้ามา มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี ใช้เงินทุนและมีความจำเป็นที่ต้องทำธุรกิจ แต่ตัวเกษตรกรเองไม่ได้มีความสามารถในการจัดการลักษณะที่เป็นธุรกิจได้ และขาดความรู้ความชำนาญเรื่องการตลาดซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อจะเป็นกลุ่มที่เป็นธุรกิจก็ต้องมีคนนอกเข้ามามีบทบาทคือธุรกิจภาคเอกชนต้องเข้ามาเสริม จึงจะเป็นผลสำเร็จได้

การเกษตรที่จะเป็นธุรกิจต้องประกอบด้วย เอกชน เกษตรกร ร่วมมือกัน และต้องมีตัวเร่งหรือกรรมการที่จะจัดให้การร่วมมือกันเป็นไปอย่างยุติธรรมคือรัฐบาล

เพราะฉะนั้น ผู้ทรงความสำเร็จในเรื่องของการทำการเกษตรในระบบธุรกิจ คือ เกษตรกร รัฐบาล และเอกชน ต้องร่วมมือกัน

ตัวอย่างของโครงการที่ประสบความสำเร็จ

ตัวอย่างการทำการเกษตรในระบบธุรกิจ เพื่อเพิ่มผลิตภาพและลดต้นทุนการผลิตนี้ เป็นโครงการความร่วมมือกันในปี 2529 ระหว่าง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในระบบเกษตรครบวงจรใน 14 เขตพื้นที่กว่า 7,900 ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 449 ราย โดยมีรายละเอียดของโครงการดังต่อไปนี้

1. วิธีการดำเนินงานของโครงการ

โครงการข้าวโพดครบวงจรนี้ ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

- 1.1.1 คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- 1.1.2 สนับสนุนด้านการเงิน
- 1.1.3 ร่วมดูแลและติดตามงานในโครงการเป็นระยะ ๆ
- 1.1.4 ประสานงานด้านการตลาดทั้งการรวบรวมสินค้าและการขาย

1.2 เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร

- 1.2.1 สนับสนุนด้านวิชาการ
- 1.2.2 ประสานงานด้านการรักษาคุณภาพสินค้า
- 1.2.3 ติดตามผลการดำเนินโครงการ
- 1.2.4 ร่วมประสานงานด้านการตลาดทั้งการรวบรวมสินค้าและการขาย

1.3 บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด

- 1.3.1 จัดหาปัจจัยการผลิต ซึ่งได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาคุมวัชพืช และเครื่องจักรอุปกรณ์การเกษตรต่างๆ
- 1.3.2 วางแผนและบริหารงานในทุกๆ ขั้นตอนของการผลิต ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การบำรุงรักษา และการเก็บเกี่ยว
- 1.3.3 ถ่ายทอดเทคนิคและวิชาการให้แก่เกษตรกร
- 1.3.4 จัดหาตลาดรับซื้อสินค้าของเกษตรกร

1.4 เกษตรกร

- 1.4.1 เตรียมปัจจัยการผลิตตามกำหนดการของโครงการ
- 1.4.2 ร่วมปฏิบัติงานในทุกขบวนการตั้งแต่การผลิตถึงการตลาด
- 1.4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพดินฟ้าอากาศเพื่อการวางแผนการผลิตต่อไป

2. ผลของโครงการ

ผลการดำเนินโครงการสำหรับปี 2529 พกสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลผลิตต่อไร่ (โปรดดูตารางที่ 1, 2, 4 ประกอบ)

เกษตรกร 408 รายหรือร้อยละ 91 ได้ผลผลิตข้าวโพดที่ความชื้น 15% ต่อไร่มากกว่า 600 กิโลกรัม มีเกษตรกรเพียง 41 รายหรือร้อยละ 9 ที่ได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่า 600 กิโลกรัม (ตารางที่ 2) เนื่องจากประสบกับสภาวะธรรมชาติแห้งแล้ง ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยทั้งโครงการ 7,902 ไร่ ได้ข้าวโพดที่ความชื้น 15% เฉลี่ย 870 กิโลกรัม (ตารางที่ 1) ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยสำหรับประเทศไทยเพียง 336 กิโลกรัม และผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยของโลก 560 กิโลกรัม (ตารางที่ 4)

2.2 ต้นทุนการผลิต (โปรดดูตารางที่ 3 ประกอบ)

ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในโครงการเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.27 บาท ในขณะที่ต้นทุนของเกษตรกรนอกโครงการตกกิโลกรัมละ 1.75 บาท แสดงให้เห็นว่า

การเพิ่มผลิตภาพดังกล่าวข้างต้นสามารถทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงไป 0.48 บาท ต่อกิโลกรัมของผลผลิต หรือลดลงไปเมื่อเทียบกับเกษตรกรนอกโครงการ ประมาณ 27%

2.3 รายได้ของเกษตรกร (โปรดดูตารางที่ 3 ประกอบ)

ที่ราคาข้าวโพดกิโลกรัมละ 2 บาท เกษตรกรในโครงการจะมีรายได้สุทธิ 636 บาท/ไร่ ในขณะที่เกษตรกรนอกโครงการมีรายได้สุทธิเพียง 82 บาทต่อไร่ และที่ราคาข้าวโพดกิโลกรัมละ 1.50 บาท เกษตรกรในโครงการจะมีรายได้ 201 บาท/ไร่ แต่เกษตรกรนอกโครงการจะขาดทุนถึง 86 บาท/ไร่

จากตัวอย่างข้างต้นย่อมเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ในขณะที่ราคาพืชผลตกต่ำ การเพิ่มผลิตภาพและลดต้นทุนการผลิตเท่านั้นที่จะทำให้เกษตรกรอยู่รอดได้

สรุป

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ผู้เขียนมีข้อเสนอว่าจะต้องพัฒนาทางด้านเกษตรเป็นลำดับแรก เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศคือเกษตรกร และคนเหล่านี้ก็คือผู้บริโภคคนนั่นเอง ถ้าเราสามารถพัฒนาการเกษตรได้ และสามารถเพิ่มรายได้ให้คนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งเป็นเกษตรกรได้ ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มกำลังการซื้อให้แก่ประเทศเรา เมื่อชาวนาข้าวไร่มีรายได้เพิ่มขึ้น เขาสามารถที่จะซื้อเสื้อผ้า วิทยุ มอเตอร์ไซด์ สิ่งของที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคได้มากขึ้น อุตสาหกรรมภายในประเทศก็จะขยายตัว เพราะความต้องการเพิ่มขึ้น เมื่ออุตสาหกรรมขยายตัวก็ต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ก็จะดูดซับคนจากภาคเกษตรเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น เมื่อประชากรเปลี่ยนงานจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น เกษตรกรในภาคเกษตรก็จะน้อยลง เนื้อที่ทำกินต่อหน่วยของเกษตรกรก็จะเพิ่มขึ้น สัดส่วนของเกษตรกรต่อประชากรก็จะลดน้อยลง เกษตรกรที่เหลืออยู่ก็มีโอกาสที่จะร่ำรวยขึ้น และจะมีอำนาจการซื้อมากขึ้น วงล้อของเศรษฐกิจก็จะเริ่มหมุนเร็วขึ้น ซึ่งต้องเกิดจากการผลักดันทางภาคการเกษตรก่อนดังนั้นประเทศไทยจะต้องพัฒนาทางด้านเกษตรอย่างเร่งด่วน พืชเศรษฐกิจของไทยแทบทุกตัวผลิตภาพยังอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก กลยุทธ์ในการพัฒนาจึงต้องมุ่งเน้นที่การเพิ่มผลิตภาพ โดยการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ซึ่งนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต จึงจะประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 1

ผลผลิตข้าวโพดของเกษตรกรที่ร่วมโครงการทั้ง 14 เขต ในปี 2529

โครงการข้าวโพดครบวงจร	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	ผลผลิตข้าวโพด ที่ความชื้น 15% ต่อไร่ (กิโลกรัม)	
			สูงสุด	เฉลี่ย
1. วังน้ำเย็น ธกส. สาขาปราจีนบุรี	659	47	1,218	867.98
2. โป่งน้ำร้อน ธกส. สาขาจันทบุรี	416	28	1,409	1,044.63
3. กันทรลักษณ์ ธกส. สาขาศรีสะเกษ	783	59	1,350	886.00
4. น่ายีน ธกส. สาขาอุบลราชธานี	419	38	1,270	860.00
6. แก่งกอย ธกส. สาขาสระบุรี	627	20	1,088	817.10
6. โกลดำโรง ธกส. สาขาลพบุรี	654	33	1,005	635.00
7. วิเชียรบุรี ธกส. สาขาบึงสามพัน	433	23	1,253	888.00
8. บึงสามพัน ธกส. สาขาบึงสามพัน	427	25	1,531	894.00
9. ชนแดน ธกส. สาขาเพชรบูรณ์	585	34	1,606	839.71
10. หล่มสัก ธกส. สาขาเพชรบูรณ์	643	41	1,486	1,095.00
11. เมืองเลย ธกส. สาขาเลย	365	27	1,582	1,106.00
12. วังสะพุง ธกส. สาขาเลย	956	18	1,056	775.00
13. ทากฟ้า ธกส. สาขานครสวรรค์	722	26	1,277	685.00
14. เขียงคำ ธกส. สาขาเทิง	514	30	1,256	843.39
รวม	7,902	449	1,606	870.00

หมายเหตุ : โครงการที่ลพบุรี นครสวรรค์ และ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย สภาวะธรรมชาติแห้งแล้ง ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ

ที่มา : โครงการระบบเกษตรกรครบวงจร โดยความร่วมมือระหว่าง ธกส. กรมส่งเสริมการเกษตร และ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด

ตารางที่ 2

ช่วงของผลผลิตจากแปลงประกวดของเกษตรกรในโครงการในปี 2529

ผลผลิตข้าวโพดที่ความชื้น 15% ต่อไร่ (กิโลกรัม)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	%
1,401 — 1,600	7	1.6
1,201 — 1,400	42	9.4
1,001 — 1,200	112	24.9
801 — 1,000	176	39.2
601 — 800	71	15.8
ต่ำกว่า 600	41	9.1
รวม	449	100.0

ที่มา : โครงการระบบเกษตรกรบวงจร โดยความร่วมมือระหว่าง ธกส. กรมส่งเสริม
การเกษตร และ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เกษตรอุตสาหกรรม จำกัด

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตและรายได้ของเกษตรกรในโครงการ
และนอกโครงการ ในปี 2529

รายการ	เกษตรกร ในโครงการ บาท/ไร่		เกษตรกร นอกโครงการ บาท/ไร่	
1. เมล็ดพันธุ์				
1.1 เมล็ดพันธุ์ลูกผสม 3 กก. x 33 บาท/กก.	99		-	
1.2 เมล็ดพันธุ์พื้นเมือง 5 กก. x 5 บาท/กก.	-		25	
2. ปุ๋ย 20-30 กก.	200		-	
3. ยาคุมวัชพืช 500-600 ซี.ซี.	65		-	
4. ค่าไถบุกเบิกด้วยผาน 3 หรือ 4	130		130	
5. ค่าไถพรวนด้วยผาน 7 หรือ 8	105		105	
6. ค่าแรงในการปลูกและใส่ปุ๋ย	90		50	
7. ค่าพันธุ์ยาคุมวัชพืช	50		140	
8. รวมต้นทุนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว	739		450	
9. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ , กิโลกรัม	870		336	
10. ค่าเก็บเกี่ยว 10 บาท/กระสอบฝัก	174		67	
11. ค่าสี 12 บาท/กระสอบเม็ด	104		40	
12. ค่าขนส่ง 10 บาท/กระสอบเม็ด	87		33	
13. รวมต้นทุนการผลิตหลังเก็บเกี่ยว	1,104		590	
14. ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมผลผลิต	1.27 บาท/กิโลกรัม		1.76 บาท/กิโลกรัม	
15. ราคาข้าวโพด , บาท/กิโลกรัม	1.50	2.00	1.50	2.00
16. รายได้จากการขายผลผลิต	1,305	1,740	504	672
17. รายได้สุทธิของเกษตรกร	201	636	(86)	82

หมายเหตุ : ตัวเลขที่แสดงเป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลในท้องที่ต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายอาจเปลี่ยนแปลงจากตัวเลข
ที่แสดงนี้

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบผลผลิตข้าวโพดของประเทศต่างๆ ในปี 2529/2530

	พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	ปริมาณผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
รวมเฉลี่ยของโลก	855.3	478.7	560
<u>คู่แข่งชั้นของไทย</u>			
o สหรัฐอเมริกา	174.4	208.8	1,197
o อาร์เจนตินา	21.9	12.5	571
o แอฟริกาใต้	26.2	9.0	343
ประเทศไทย	12.5	4.2	336

ที่มา : USDA